

ČÍNSKÁ POPULACE

Čína byla po tři staletí nejlidnatějším státem světa, než ji v roce 2023 předběhla Indie. I tak v Číně žije 1,4 miliard obyvatel, což, pro představu, je více než ve všech státech Evropy a Severní Ameriky (včetně Mexika) dohromady. Čínská populace se rapidně rozrostla ve 20. století, ovšem již na přelomu 70. a 80. let nastavila čínská vláda opatření, která měla zpomalit demografický růst, jenž brzdil hospodářský rozvoj. Následná desetiletí tzv. politiky jednoho dítěte vedla k tomu, že Čína má v současnosti jednu z nejrychleji stárnoucích společností na světě.

CÍL AKTIVITY:

Žáci se díky konkrétnímu příkladu seznámí se základními demografickými charakteristikami a sami dokáží vysvětlit specifika vývoje počtu čínského obyvatelstva.

POSTUP:

Pracujte s textem České tiskové kanceláře (ČTK) *Číňanů poprvé po 60 letech ubylo. Nejlidnatější zemí by se ještě letos mohla stát Indie* z ledna 2023. Text je rozdělen do šesti odstavců, které je potřeba sestavit do původního pořadí. Rámečky rozstříhejte a seřaďte s pomocí níže uvedených titulků, jež shrnují obsah jednotlivých odstavců. Titulky jsou seřazeny ve správném pořadí, avšak jeden z titulků je navíc a je potřeba jej ze seznamu vyškrtnout.

- Populace Číny začala klesat
- Důsledky populačního poklesu
- Urbanizace v čínských podmínkách
- Pokles počtu obyvatel v historii
- Disproporce v pohlavní struktuře obyvatel
- Chybná očekávání
- Vládní opatření vedoucí k regulaci počtu obyvatel

Po seřazení odstavců do logického pořadí odpovězte na otázky 1–9.

- 1) Roky 2022 a 2023 znamenají pro populaci Číny dva důležité milníky. Které?
- 2) Čína se připojila k mnoha evropským zemím, kde ročně zemře více lidí, než se narodí. Jaké důsledky bude mít podle textu prudký pokles obyvatel na čínskou společnost?
- 3) Přirozený přírůstek je demografickým ukazatelem, který označuje rozdíl mezi počtem narozených a počtem zemřelých na určitém území za rok. Podle dat v textu vypočítejte přirozený přírůstek Číny za rok 2022. Bude se jednat o kladné, či záporné číslo?
- 4) Které další dva číselné údaje bychom teoreticky potřebovali, abychom mohli určit změnu celkového přírůstku země?
- 5) V jakém desetiletí a za vlády kterého komunistického diktátora počet obyvatel Číny doposud naposledy klesal?
- 6) V Číně je velký rozdíl mezi počtem mužů a žen, což mj. vede k vysokému podílu mladých mužů, kteří si nemohou najít manželku. Je tento stav důsledkem státních opatření vedoucích k regulaci počtu obyvatel? Zdůvodněte.
- 7) Podle dat pekingské vlády odejde v následujících pěti letech do důchodu přes 40 milionů Číňanů, přičemž další generace (narozená v období politiky jednoho dítěte) nahradí jen každého osmého. O kolik se takto zmenší počet pracovníků na čínském pracovním trhu?

- 8) Čínská společnost tradičně očekává, že děti se postarají o své rodiče. Tento tradiční přístup byl však narušen politickými zásahy do přirozeného vývoje populace. S jakou hlavní výzvou se budou v nejbližším období potýkat potomci generace, která byla nucená mít pouze jedno dítě?
- 9) Porovnejme čínskou realitu s naší. Porodnost se v Číně dostala pod úroveň zajišťující přirozenou reprodukci obyvatel (2,1 dítěte na ženu) již před desítkami let. Pokud není přirozený úbytek populace nahrazen imigrací, počet obyvatel klesá. Zjistěte, jaká je porodnost v Česku.

A. Odborníci již delší dobu varují před rychlým stárnutím čínské společnosti, které znamená větší tlak na zdravotní a sociální péči a je spojené s negativními dopady na ekonomický růst země. V Číně nyní podle národního statistického úřadu žije 1,411 miliardy lidí, poté co loni zemřelo 10,41 milionu lidí a narodilo se 9,56 milionu dětí. Úřad sčítá pouze obyvatele pevninské Číny, tedy bez Hongkongu, Macaa a Tchaj-wanu.

B. Čínský statistický úřad také informoval, že mužů je v Číně nadále víc než žen, a to 722,06 milionu ku 689,69 milionu. Příčinou je podle agentury AP politika jednoho dítěte, od které Čína upustila v roce 2016. Čínské rodiny tradičně upřednostňovaly mužské dědice a v případech, kdy se měla narodit dívka, přistupovaly často k potratům.

C. Čínská vláda se dlouho snažila bránit populačnímu růstu, který byl podle ní překážkou vzestupu ekonomiky i prosperity. Politiku jednoho dítěte, uplatňovanou od konce 70. let s cílem zastavit tehdejší populační explozi, Čína v roce 2016 nahradila limitem dvou dětí na jeden pár. V roce 2021 Čína oznámila, že umožní rodinám mít až tři děti. Reformy ale navzdory krátkodobému nárůstu porodnosti klesající trend nezvrátily. Číňané si především stěžují, že výchova a vzdělávání dětí jsou drahé.

D. Počet obyvatel Číny se v loňském roce poprvé za posledních šest desetiletí snížil, ubylo asi 850 000 lidí. Informovaly o tom světové tiskové agentury s odvoláním na čínský národní statistický úřad. Úbytek způsobila historicky nízká porodnost a nejvyšší úmrtnost od roku 1974. Experti OSN předpokládají, že populace Číny se do roku 2050 zmenší až o 109 milionů lidí. Nejlidnatější zemí světa by se už letos měla stát Indie.

E. Čína zaznamenala populační úbytek naposledy v 60. letech minulého století v období katastrofálních politických a hospodářských reforem, takzvaného Velkého skoku vpřed, diktátora Mao Ce-tunga. Následkem hladomoru tehdy zemřelo nejméně 20 milionů lidí.

F. „Čínská populace se začala zmenšovat o devět až deset let dříve, než místní úřady i OSN předpokládaly. To znamená, že čínská demografická krize je ohromná... a čínská politika je postavená na chybných demografických datech,“ reagoval na zveřejněná data I Fu-sien, odborník na čínskou demografii z Wisconsinské univerzity v americkém Madisonu. „Čína zestárla dříve, než stačila dostatečně zbohatnout,“ dodal.

ŘEŠENÍ:

D-A-E-B-F-C; navíc: Urbanizace v čínských podmínkách;

1. Počet obyvatel začal klesat, Čína klesla na 2. místo v žebříčku nejlidnatějších zemí světa.
2. Stárnutí populace, větší tlak na zdravotní a sociální péči, očekává se propad ekonomického růstu.
3. -850.000
4. Počet přistěhovalých a odstěhovalých
5. 60. léta 20. století, Mao Ce-tung
6. Ano
7. 35 milionů
8. Celá zátěž na jediném potomkovi
9. (aktuální data na czso.cz)